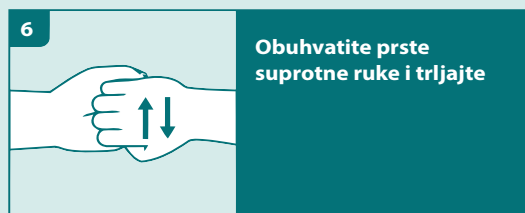
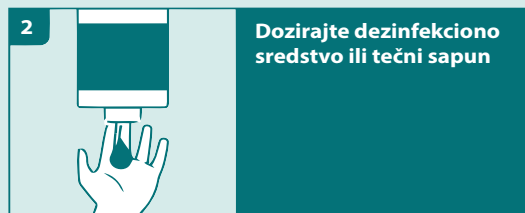

PRAVILAN POSTUPAK PRANJA RUKU

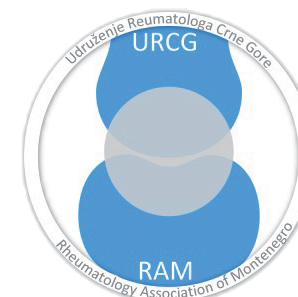

Štampanje ovog fajdera omogućila je kompanija **abbvie**

Reumatske bolesti i Covid 19 infekcija

Udruženje za pomoć oboljelima
od reumatskih bolesti
CRNA GORA

Udruženje za pomoć oboljelim
od reumatskih bolesti
ul. Jerevanska 40, Podgorica
nvoreumacg@gmail.com, www.nvo-ram.me

Nakon ozbiljnog akutnog respiratornog sindroma (SARS) i bliskoistočnog respiratornog sindroma (MERS), teški akutni respiratorni sindrom koronavirus-2 (SARS-CoV-2) treća je velika virusna epidemija u 21 vijeku. Do sada je u svijetu zabilježeno gotovo 35 miliona pozitivnih slučajeva i više od milion smrtnih slučajeva.

Kako je COVID-19 nova zarazna bolest važno je procijeniti njegove kliničke karakteristike kod pacijenata koji imaju **reumatske i koštano-mišićne bolesti**. Lošiji ishodi od COVID-19 zabilježeni su kod starijih bolesnika, posebno onih s popratnim bolestima, poput koronarne bolesti srca ili cerebrovaskularnih bolesti.

Smatra se da mnogi pacijenti **s reumatskim i mišićno-koštanim bolestima** imaju rizik od razvoja ozbiljnih infekcija zbog smanjenog imuniteta koji je posljedica osnovnih stanja i hronične primjene glukokortikoida ili ciljanih imuno-modulirajućih terapija poput bioloških lijekova. Međutim, mnogi se lekovi koji se koriste za liječenje **reumatskih i koštano-mišićnih bolesti**, poput hidrosiklorokvina i bioloških lijekova koji ciljaju na interleukin (IL) -6 i IL-1, koriste u bolesnika s COVID-19, posebno u podskupinama koje su nakon toga razvile abnormalne imunološke reakcije, uključujući sindrom citokinske oluje.

Blagi COVID-19 karakteriše temperatura, suv ili blago produktivan kašalj i izraziti umor. Međutim virus može da se prezentuje i samo bolovima u mišićima, bolovima u kostima, nekad i upalom grla, bolom u ušima, gubitkom čula ukusa i čula mirisa, kao i pojavom prolivastih stolica. Zbog preklapanja simptoma koji se često javljaju kod reumatoloških pacijenata na ovom dijelu se savjetuje poseban oprez.

Za većinu pacijenata koji su asimptomatski, ali za koje se smatra da su nedavno bili izloženi SARS-CoV-2, predlažemo privremeno zaustavljanje ciklofosfamida (CYC), mofetilmikofenolata (MMF), azatioprina (AZA), takrolimusa, faktora antitumorske nekroze (TNF), abatacept, inhibitori receptora interleukina 6 (IL-6) i inhibitori Janus kinaze (JAK) (npr. tofacitinib), do negativnog rezultata testa za COVID-19 ili nakon dvije nedelje promatranja bez simptoma.

Američki koledž za reumatologiju (ACR) nije identifikovala reumatske bolesti kao faktor rizika koji bi predvidio loš ishod u bolesnika s COVID-19 . Faktori rizika koji predviđaju loše ishode kod onih s COVID-19 uključuju stariju dob (> 65 godina), gojaznost, hipertenziju, dijabetes melitus, hroničnu bolest pluća, hroničnu bolest bubrega i kardiovaskularne bolesti. Biomarkeri koji predviđaju loše ishode uključuju smanjen broj limfocita, povišenu vrijednost c-reaktivnog proteina (CRP), D-dimer, IL-6 i LDH [34].

Američki koledž za reumatologiju (ACR) je dala sledeće preporuke:

- Pacijente treba savjetovati o opštim preventivnim mjerama, npr. Socijalnom udaljavanju i higijeni ruku.
- Mjere za smanjenje susreta u zdravstvenoj zaštiti i potencijalne izloženosti SARS-CoV-2.
 - Smanjena učestalost rutinskog laboratorijskog nadzora kad se udruženi rizik smatra malim. Odluke o najsigurnijim intervalima za ispitivanje trebaju se individualizirati, na temelju, na primjer, ukupnog kliničkog statusa pacijenta, popratnih bolesti, prethodne stabilnosti ispitivanja i upotrebe lijekova.
 - Za pacijente u područjima pogođenim epidemijom koji se liječe u infuzijskim centrima, dodatna opcija liječenja koja može biti prikladna je prelazak na oblike istih lijekova ili lijekova iste klase koji se mogu sami primijeniti potkožnom injekcijom.
 - Ako je naznačeno, glukokortikoide treba koristiti u najmanjoj mogućoj dozi za kontrolu reumatske bolesti
 - Glukokortikoidi se ne smiju naglo zaustaviti, bez obzira na izloženost ili status infekcije.

Opšte mjere u očuvanju zdravlja:

- Redovno perite ruke sapunom i vodom, najmanje 20 sekundi. Temeljno osušite ruke.
- Izbjegavajte da dodirujete lice.
- Pokrivanje usta i nosa papirnom maramicom ili rukavom u pregibu laktu u slučaju kijanja i kašljanja. Papirne maramice baciti u smeće.
- Koristite papirne maramice za jednokratnu upotrebu.
- Nosite masku bez obzire jeste li bolesni ili ne.
- Održavajte udaljenost u društvenim kontaktima, posebno ako je druga osoba naizgled bolesna, to jest, kija ili kašlje. Preporučuje se udaljenost od jednog metra.
- Izbjegavati rukovanje i grljenje.

Jednostavne mjere mogu pomoći da očuvate sopstveno zdravlje, kao i zdravlje članova vaše porodice i vaših prijatelja.